

WYCIĄG Z PROTOKOŁU

Dnia 29 lipca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Szewczyk (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Jarosław Matras (sprawozdawca)

Protokolant Małgorzata Sobieszczańska

Sąd Najwyższy postanowił:

1. Na podstawie art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 429 k.p.k. w zw. z art. 529 k.p.k. kasację Rzecznika Praw Obywatelskich pozostawić bez rozpoznania wobec istnienia okoliczności wyłączającej ściganie oskarżonego oraz niemożności orzeczenia na korzyść oskarżonego;

2. Kosztami postępowania kasacyjnego obciążyć Skarb Państwa

UZASADNIENIE

Na przeszkodzie dokonaniu merytorycznej oceny zarzutu kasacji stoją unormowania zawarte w treści art. 439 § 2 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 55 § 1 k.p.k. Dostrzec należało bowiem, że pokrzywdzonemu zawiadomienie o treści postanowienia o powtórnym umorzeniu postępowania przygotowawczego w sprawie o przestępstwo z art. 177 § 2 k.k. doręczono w dniu 2 stycznia 2014 r. (k. 540 akt 2 Ds. [...]). Termin miesiąca na wniesienie aktu oskarżenia mijał zatem w dniu 2 lutego 2014 r. (art. 123 § 2 k.p.k.) i nie ma żadnego znaczenia – w kontekście wyraźnego zapisu w art. 55 § 1 k.p.k. i jego gwarancyjnego charakteru – data doręczenia takiego zawiadomienia pełnomocnikowi pokrzywdzonego (8 stycznia 2014 r.). Subsidiarny akt oskarżenia

został tymczasem wniesiony w dniu 6 lutego 2014 r. (prezentata na kopercie – k. 10 akt III K [...]), a zatem po wskazanym w art. 55 § 1 k.p.k. terminie, który ma charakter terminu prekluzyjnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2015 r., V KZ 6/15, Lex nr 1682153; wyrok TK z dnia 25 września 2012 r. SK 28/10, OTK-A 2012, nr 8, poz. 96 i z dnia 8 stycznia 2013 r. K 18/10 OTK-A 2013, nr 1, poz. 2). W związku z powyższym skarga subsydiarna nie została skutecznie wniesiona, a zatem postępowanie sądowe zostało wszczęte i toczyło się przy braku skargi uprawnionego oskarżyciela. Konsekwencją takiego uchybienia winno być uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz poprzedzającego go postanowienia Sądu pierwszej instancji, ale tylko w układzie, gdyby umorzenie postępowania z powodu braku skargi uprawnionego oskarżyciela (art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.) było dla oskarżonego korzystniejsze, niż to orzeczenie, które obecnie zostało zaskarżone kasacją (art. 439 § 2 k.p.k.). Prowadząc taką ocenę Sąd Najwyższy uznał, że dla oskarżonego jest korzystniejsze orzeczeniem o umorzeniu postępowania karnego z powodu braku oczywistych podstaw oskarżenia (brak dowodów na popełnienie przestępstwa) niż umorzenie *stricte* formalne, tj. z powodu niewniesienia aktu oskarżenia. Stwierdzenie o braku podstaw oskarżenia zawiera bowiem w sobie ocenę merytoryczną co do możliwości przypisania sprawstwa czynu objętego aktem oskarżenia, gdy tymczasem takiej merytorycznej oceny nie zawiera umorzenie z powodu ujętego w art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. Już zatem ta okoliczność musiała skutkować brakiem możliwości merytorycznej oceny podniesionego zarzutu kasacji. Zgodnie z treścią art. 529 k.p.k. okoliczność wyłączająca ściganie nie stoi na przeszkodzie wniesieniu i rozpoznaniu kasacji na korzyść oskarżonego. A contrario, taka okoliczność, a jest nią przecież brak skargi uprawnionego oskarżyciela, stoi na przeszkodzie wniesieniu i rozpoznaniu kasacji na niekorzyść, chyba, iż jest możliwe – w realiach sprawy – wydanie orzeczenia na korzyść oskarżonego (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2004 r., IV KK 12/04, Lex nr 162630; 28 marca 2007 r., IV KK 434/06, Lex nr 475361; z dnia 11 grudnia 2013 r., IV KK 337/13, Lex nr 1403902). W postępowaniu kasacyjnym przy kasacji na niekorzyść możliwość orzeczenia na korzyść wiązać się będzie z ze stwierdzeniem uchybienia określonego w art. 439 § 1 k.p.k. lub w art. 455 k.p.k. (art. 536 k.p.k. – przepis art. 434 § 2 k.p.k. w brzmieniu

ustalonym od dnia 1 lipca 2015 r. nie będzie miał zastosowania z uwagi na niemożność stosowania przez Sąd Najwyższy ocen w aspekcie art. 440 k.p.k. w postępowaniu kasacyjnym). W sytuacji, gdy orzeczenie o umorzeniu postępowania w trybie art. 339 § 3 pkt 2 k.p.k. jest stwierdzeniem braku dowodów na popełnienie przestępstwa opisanego w akcie oskarżenia, a zatem ma tożsamy charakter z uniewinnieniem oskarżonego, gdyby doszło do otwarcia przewodu sądowego i wydania wyroku (art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 414 § 1 k.p.k.), to jasne jest, iż w niniejszej sprawie nie jest możliwe uzyskanie przez oskarżonego bardziej korzystnego rozstrzygnięcia.

Z tych powodów należało orzec jak w postanowieniu.

aw